

Memo

Aan: Gemeenteraad

Cc:

Van: Wethouder Ankersmit

Datum: 28 maart 2024

Kenmerk:

Onderwerp: Beheersing eikenprocessierups 2024 en verder

Inleiding

Sinds 2018 is de eikenprocessierups landelijk een groot probleem. Een toename van rupsen zorgde voor problemen voor de volksgezondheid, zowel voor mens als dier. Door de huidige aanpak is de plaagdruk in onze gemeente tot nu toe redelijk onder controle gehouden. Preventieve bestrijding door het spuiten van een niet-selectief, rupsen dodend middel maakt onderdeel uit van deze aanpak. Er is aanleiding om de bestrijding van de eikenprocessierups te veranderen. Dat heeft voor- en nadelen, zowel voor de biodiversiteit als onze inwoners. Daar willen wij u graag over informeren.

Met het in werking treden van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is de bescherming van veel vlindersoorten strikter geworden. Dat komt omdat de Wet Natuurbescherming onderdeel is geworden van de Omgevingswet en er tegelijk er een verdere verdieping gemaakt is van de Specifieke Zorgplicht. De meest recente kaart van De Vlinderstichting toont aan dat het slechter gaat met de wettelijk beschermde vlinders en vlinders op de Rode Lijst. Dit is een landelijke trend en heeft als gevolg dat er op meer plekken, dus ook in onze gemeente, nog zorgvuldiger dan normaal gehandeld moet worden.

Daardoor wordt het steeds lastiger om de huidige preventieve bestrijding voort te zetten om overlast van de eikenprocessierups te voorkomen. Ook wil de gemeente aan de hand van het Biodiversiteitsplan en SDG-doelstellingen inzetten op het vergroten van de biodiversiteit. Deze ontwikkelingen zijn reden om per 2024 te stoppen met de preventieve bespuitingen.

Huidige stand van zaken

De preventieve behandeling gebeurt met het middel Xentari. Dit biologische bacteriepreparaat doodt niet alleen de eikenprocessierups, maar ook andere aanwezige rupsen. Om die reden is het aantal bomen dat wordt behandeld in de afgelopen jaren al afgebouwd. In 2021 werden ongeveer 7.000 bomen behandeld, in 2023 waren dat er ongeveer 4.500.

Om gebruik te mogen maken van Xentari, moet onderzocht worden waar beschermde vlindersoorten aanwezig zijn. Voor de vlindersoorten van de Europese habitatrictlijn en Nationaal beschermde soorten is een ontheffing verplicht. Daarnaast zijn, sinds de ingang van de omgevingswet (Bal: Artikel 11.27, specifieke zorgplicht), voor de vlindersoorten van de Rode Lijst extra ecologische maatregelen verplicht. De Rode Lijst is opgesteld door de Rijksoverheid en bevat dier- en plantensoorten die zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen uit Nederland. Deze lijst had geen juridische status, maar met de komst van de Omgevingswet is het noodzakelijk om voor aanvang van de werkzaamheden uit te sluiten dat er nadelige effecten plaatsvinden voor deze soorten. Dit doet men bijvoorbeeld door het treffen van preventieve maatregelen, monitoringen en het uitvoeren van herstelmaatregelen. Deze maatregelen zijn over het algemeen erg kostbaar.

Op een groot deel van de locaties met prioriteit 'hoog' en 'standaard' (volgens het plan van aanpak 'Beheersing Eikenprocessierups Oude IJsselstreek 2020') komen beschermde vlindersoorten voor. Het voortzetten van de preventieve behandeling op deze locaties zal, als gevolg van de nieuwe wetgeving, gepaard gaan met hoge kosten. Daarnaast is het afbouwen van preventieve bestrijding van de eikenprocessierups met niet-selectieve middelen een doel in het Biodiversiteitsplan. De focus wordt verlegd naar het beheersen van de eikenprocessierups in plaats van het bestrijden. Dit sluit aan bij het doel van het plan van aanpak 'Beheersing Eikenprocessierups Oude IJsselstreek 2020'.

Toekomst

Op basis van monitoringen van het afgelopen jaar verwacht het Kenniscentrum Eikenprocessierups in 2024 een lage plaagdruk. Deze trend ligt in lijn met de afnemende plaagdruk van de afgelopen jaren. Wel kunnen tegenvallende weersomstandigheden en zogenaamde grondnesten een ander resultaat geven. Helaas zijn deze factoren niet te voorspellen.

Gezien de geschatte plaagdruk voor de komende jaren en de toenemende kosten voor ecologische maatregelen is besloten om per 2024 te stoppen met het gebruik van Xentari.

Stoppen met het gebruik van Xentari biedt voordelen voor de biodiversiteit en ligt in lijn met de SDG-doelstellingen en het 'Biodiversiteitsplan gemeente Oude IJsselstreek'. Er wordt verder ingezet op een natuurlijke beheersing van de plaagdruk door onder andere in te zetten op ecologisch bermbeheer.

De financiële middelen die vrijkomen met het vervallen van de preventieve behandelingen worden ingezet voor de curatieve bestrijding van de eikenprocessierups. Inwoners kunnen bij overlast van de eikenprocessierups nog steeds een melding maken, waarna de nesten worden weggezogen of behandeld. Het doel is om de overlast van de eikenprocessierupsen niet toe te laten nemen. De overlast is echter nooit volledig te voorkomen. We gaan dus over van bestrijding naar beheersing.

Kanttekeningen

- Bij een onverwacht hoge plaagdruk kunnen de huidige financiële middelen niet toereikend zijn, bijvoorbeeld omdat er meer nesten verwijderd moeten worden.
- Een onverwacht hoge plaagdruk kan zorgen voor problemen voor de volksgezondheid door grote hoeveelheden nesten met brandharen. Het aantal meldingen van inwoners die overlast ervaren van de eikenprocessierups neemt toe. Dit betekent dat er extra inzet van de aannemer nodig is om meldingen op te lossen. Bij een hoge plaagdruk is het lastig om op het laatste moment op te schalen.
- Een deel van de meldingen kan door de eigen buitendienst opgelost worden door gebruik te maken van het middel Catefix. Dit is een biologisch afbreekbaar lijm die het nest fixeert. Dit is echter slechts op beperkte schaal toe te passen.